

Gemeenschappelijk standpunt van de Erkende Instanties & Vereniging van de levensbeschouwelijke vakken in Vlaanderen betreffende het voorstel van decreet van de heer J.-J. De Gucht c.s. houdende wijziging van het artikel 55 van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II, wat de vakken godsdienst en niet-confessionele zedenleer betreft.

Mijnheer de voorzitter van de Vlaamse onderwijscommissie,
Dames en heren leden van de Vlaamse onderwijscommissie,

Parlementaire hoorzittingen hebben tot doel de leden van het parlement te informeren m.b.t. een problematiek die op de agenda staat van deze wetgevende vergadering. In dit verband werden m.b.t. het hoger genoemde voorstel van decreet op 1 december jl. enkele deskundigen uit de wetenschappelijke wereld gehoord. Op 15 december a.s. is het de beurt aan de bestuurders van de verschillende onderwijskoepels. Zonder enige twijfel hebben de deskundigen en zullen de bestuurders zinvolle argumenten aandragen voor verdere discussie. Probleem is hierbij echter dat er alleen *over* de levensbeschouwelijke vakken gesproken wordt en niet *met* de organisatoren van de levensbeschouwelijke vakken in Vlaanderen. En dit terwijl die Erkende Instanties & Vereniging het best geplaatst zijn om adequaat – als uitvoerders van een decretale opdracht – vragen over het reilen en zeilen van het onderwijs in dit verband te beantwoorden.

De Belgische Grondwet bepaalt de verhouding tussen de levensbeschouwelijk neutrale staat, de godsdiensten en de niet-confessionele levensbeschouwing. Door toevoeging van een tweede paragraaf aan artikel 181 van de Grondwet erkent en aanvaardt de Belgische staat immers het bestaan van twee stromingen binnen de levensbeschouwing: een confessionele en een niet-confessionele. De vrijheden en rechten toegekend aan de door de staat erkende levensbeschouwingen houden o.m. in de niet-inmenging van de staat m.b.t. de inhoud, de waarden en de principes van elke levensbeschouwing. De staat is levensbeschouwelijk neutraal en kan of wil als gevolg hiervan zelf geen levensbeschouwing vooropstellen of organiseren.

De Grondwet erkent het recht op morele of religieuze opvoeding en garandeert daarom het aanbod van levensbeschouwelijke vakken gedurende de volledige leerplicht van de jongeren. De levensbeschouwelijke vakken worden door het decreet betreffende de inspectie en de begeleiding van de levensbeschouwelijke vakken van 1 december 1993 inhoudelijk beheerd en uitgebouwd door één Erkende Instantie of Vereniging per erkende levensbeschouwing. Hiertoe behoort ook het goedkeuren van de leerplannen. Inspectie en begeleiding gebeuren vervolgens door de inspecteurs-adviseurs van de eigen levensbeschouwing. Op deze wijze is het mogelijk dat levensbeschouwelijk onderwijs wordt gegeven zonder dat de overheid de grenzen van de neutraliteit overschrijdt.

Een maatschappij kan slechts functioneren wanneer zij stoelt op voldoende, duidelijk gefundeerde, gemeenschappelijke waarden. Deze waarden vinden op hun beurt een basis in verschillende levensbeschouwingen.

Het is de bedoeling in de levensbeschouwelijke vakken de eigen waarden en een kennismaking met een bepaalde levensbeschouwing aan te bieden aan de leerlingen. Omdat leerlingen hierbij uitgenodigd worden om over zichzelf en het leven na te denken, beperkt de taak van de leerkracht zich niet tot kennisoverdracht maar is hij voor leerlingen ook 'ervaringsdeskundige'. Daarom dienen de leerkrachten van deze levensbeschouwelijke vakken de levensbeschouwing waartoe zij behoren van binnenuit te kennen en hun

levensbeschouwing bij voorkeur concreet te beleven. Zo hebben de leerkrachten levensbeschouwelijke vakken in dit opzicht een voorbeeldfunctie, want elke levensbeschouwing staat op een eigen wijze in het leven en bevordert vanuit deze zienswijze het maatschappelijk samenleven. Een leerkracht die officieel verplicht is tot levensbeschouwelijke neutraliteit kan onmogelijk deze voorbeeldfunctie vervullen. Lessen over levensbeschouwingen, waarbij de leerkracht zich principieel van elk engagement moet onthouden, zullen eerder leiden tot relativisme, dan tot een zelfgekozen waardebeleving. Het is overigens ook een illusie te denken dat de samenleving beter wordt door op een neutrale wijze te spreken – als dit al zou kunnen – over de verschillende levensbeschouwingen. De levensbeschouwelijke diversiteit die maatschappelijk een realiteit is, wordt door de voorgestelde wijziging van decreet genegeerd, terwijl het op dit moment een van de meest belangrijke taken van de school is om te leren omgaan met die diversiteit. Juist hier leveren de levensbeschouwelijke vakken – naast de andere vakken – een specifieke bijdrage aan de realisatie van het pedagogisch project van de school.

Al tientallen jaren werken de organisatoren van de levensbeschouwelijke vakken, de Erkende en Bevoegde Instanties en Vereniging, samen om het levensbeschouwelijk onderwijs in de Vlaamse scholen voor alle betrokkenen zo optimaal mogelijk te laten verlopen. Ook ontmoeten de inspecteurs-adviseurs van de diverse levensbeschouwingen elkaar regelmatig om gezamenlijk vragen betreffende de inspectie en begeleiding van de levensbeschouwelijke vakken en alles wat te maken heeft met vakinhoud en vakpedagogie te bespreken.

Met betrekking tot het functioneren van de inspecteurs-adviseurs levensbeschouwelijke vakken werd bij de totstandkoming van het decreet op de levensbeschouwelijke inspectie en begeleiding een charter opgesteld. Daarin waarborgen de inspecteurs-adviseurs godsdienst en niet-confessionele zedenleer een positieve instelling ten opzichte van de andere levensbeschouwingen en drukken zij de wens uit de samenwerking met de collega's van de andere levensbeschouwelijke vakken te bevorderen.

Overtuigd van de noden van de samenleving, werken de inspecteurs-adviseurs aan een gemeenschappelijke module die, vertrekkend vanuit de eigen identiteit en de binnenkant van de tradities van de diverse levensbeschouwingen, de interlevensbeschouwelijke kennis, attitudes en vaardigheden tracht te bevorderen van leerlingen vanaf de eerste graad basisonderwijs tot en met de derde graad secundair onderwijs. Deze module is inpasbaar in de bestaande leerplannen en wordt gegeven door de leraren levensbeschouwelijke vakken.

Al in 1998 werd de vzw Nascholingsinstituut levensbeschouwelijke vakken opgericht die o.m. tot doel heeft de samenwerking tussen de leerkrachten levensbeschouwelijke vakken te bevorderen. In die geest werden al verschillende interlevensbeschouwelijke studiedagen georganiseerd, o.a. over het zondebokprincipe. De recente studiedagen gingen over de interlevensbeschouwelijke module.

De leraren van de diverse levensbeschouwingen ontmoeten elkaar in vakgroepen waar zij kunnen werken aan gemeenschappelijke projecten. Hierdoor is het nu al mogelijk dat leerlingen van verschillende levensbeschouwelijke vakken met elkaar in dialoog gaan vanuit een op openheid gerichte identiteit.

Uit het voorgaande volgt dat de aanpassing die voorgesteld wordt in het voorstel tot wijziging van art. 55 van het onderwijsdecreet II in de leerplannen van verschillende

levensbeschouwingen voorkomt, in de praktijk al mogelijk is en – adequaat inspeland op de maatschappelijke realiteit – in toenemende mate toegepast wordt.

Uit onafhankelijk van elkaar uitgevoerd wetenschappelijk onderzoek blijkt dat, hoe grondiger men inzicht heeft in zijn eigen levensbeschouwing, des te meer men openstaat en empathie betoont voor andere levensbeschouwingen. De conclusies van deze wetenschappelijke onderzoeken bewijzen dat de huidige invulling van het levensbeschouwelijk onderwijs binnen de door de Grondwet getrokken grenzen nu al de mogelijkheid biedt te komen tot interlevensbeschouwelijke dialoog en dit op een spontane manier. Het voorliggend voorstel daarentegen wil via ingrijpende wijzigingen de dialoog via de overheid opleggen, wat de scheiding van kerk en staat, de levensbeschouwelijke neutraliteit van de staat en de vrijheid van onderwijs in het gedrang brengt.

Brussel, 12 december 2011.

Namens de Erkende Instanties & Vereniging van

de rooms-katholieke godsdienst

de Niet-Confesionele Zedenleer, de Raad Inspectie en Begeleiding Niet-Confesionele Zedenleer

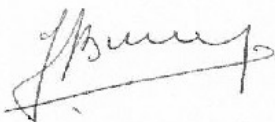
de Protestants-Evangelische godsdienst, het Comité Protestants-Evangelisch Godsdienstonderwijs

de Israëlitische godsdienst, het Centraal Israëlitisch Consistorie van België

de orthodoxe godsdienst, de Pedagogische Commissie van de Orthodoxe Kerk in België

de islamitische godsdienst, het Centrum Islamonderwijs

en de vertegenwoordiger van de Anglicaanse godsdienst, Kan. Dr. R. Innes, voorzitter van het Centraal Comité van de Anglicaanse Kerk

Jos Bonroy
Directeur Interdiocesane Dienst
voor het Katholiek Godsdienstonderwijs

Luc Devuyt
Algemeen secretaris
RIBZ